

DICK

BAKKER

componist, arrangeur, dirigent

ACHTER DE SCHERMEN VAN DE MUZIEK

Bas Tukker

HOOFDSTUK 1
DE HOOP VAN DE VALK

Op een mooie zomerdag vliegen in de achtertuin van het huis van Titia Slis in Blaricum grote zwarte schijven door de lucht. Eén voor één maken ze een onzachte landing op het gazon. De meeste exemplaren breken daarbij in stukken. Pas wanneer het hele grasveld bezaaid ligt, krijgt de dame des huizes ze in de gaten. Ze stormt naar buiten om poolshoogte te nemen. De daders zijn snel opgespoord. Vanuit het zolderraam op de tweede verdieping slingeren haar zoon Dicky en zijn speelkameraadje Eddy de ene na de andere 78-toerenplaat naar beneden. Aan munitie geen gebrek, want op zolder ligt een grote collectie oude platen van Dicks ouders. Bij het namiddagje spelen na schooltijd zijn Dicky en Eddy, zoals wel vaker, in de schuilruimte op de bovenverdieping beland. Er stond daar ook een pick-up, maar blijkbaar was het plaatjes draaien hen gaan vervelen. Geweldig mooi zeilen de schijven door de lucht. In hun verbeelding zijn het vliegende schotels. Terwijl ze volkomen opgaan in hun spel, volgt plots het duidelijke commando van Dicks moeder vanuit de tuin om daar onmiddellijk mee op te houden.

Al is dat op grond van deze anekdote moeilijk voor te stellen, één van deze twee jochies van een jaar of negen zou zijn hele werkzame leven in de muziekwereld doorbrengen. Dick Bakker, zoon van Titia

Slis en Arthur Bakker, werd op 23 mei 1947 geboren in villa Solsana, gelegen in het bosgebied aan de westrand van Blaricum. Hij is het nakomertje. Broer Rudie en zus Ineke zijn liefst veertien en twaalf jaar ouder dan hij.

Arthur Bakker en Titia Slis

Niet alleen Rudie met zijn collectie filmplaten, ook vader Arthur Bakker (1905-1982) is iemand met een warme belangstelling voor de muziek. Hij speelt goed klassiek piano. Bovendien heeft hij een aanzienlijke platenverzameling van klassieke symfonieën, met bijbehorende bladmuziek. De klassieke muziek blijft echter een hobby. In het dagelijks leven is hij directeur van margarinefabriek 'De Valk' en de bijbehorende zeepfabriek 'Weesp' in het gelijknamige stadje onder de rook van Amsterdam. De Valk was vermaard om de Brogo-margarine, één van de weinige in Nederland verkrijgbare koosjere margarinemerken, die onder joodse clientèle dan ook behoorlijk aftrek vond. Een ander margarineproduct dat afkomstig is uit De Valk, de zogenaamde Weesper Kluit, behoort in de jaren '30 tot de vijf best verkopende margarines van Nederland. Arthurs vader – Dicks grootvader – David Bakker was mede-eigenaar van het bedrijf dat was opgezet door John Andriesse. Jarenlang runden de beide heren De Valk in samenwerking met hun compagnon Jo Hülsenbeck.

Al sinds de jaren '30 was Arthur werkzaam in het laboratorium van de fabriek van zijn vader. David Bakker had een ander carrièrepad voor zijn zoon uitgestippeld. Arthur moest arts worden en werd na het afronden van zijn HBS-B in Haarlem naar de universiteit gestuurd om medicijnen te studeren. *“Het was zelfs zo dat mijn opa de naam ‘Arthur’ aan mijn vader had gegeven, omdat hij iemand kende met die naam die gepromoveerd was in de geneeskunde”,* zo weet Dicks zus Ineke. *“Mijn vader heeft daarin weinig keuze gehad, maar hij was pienter en had een fenomenaal geheugen. Het leek hem ook wel wat. Echter, al helemaal in het begin van zijn studie bleek dat hij heel slecht tegen de snijzaal kon. In dode lichamen snijden... hij kon het emotioneel niet verwerken. Hij heeft toen zijn hakken in het zand gezet, tot ontzetting van mijn grootvader. Die is zelfs nog op hoge poten naar één van de professoren gegaan, maar die bevestigde dat zijn zoon nooit geschikt zou zijn voor het doktersberoep. Opa was natuurlijk ten einde raad en besloot in arren moede dat zijn zoon dan maar op de fabriek moest komen werken. Via één van zijn kennissen, een of andere freule, kreeg hij een stoomcursus in de scheikunde en alles wat daarmee samenhang. In de fabriek was een laboratorium en dat werd het werkterrein van mijn vader.”*

In de jaren na de oorlog overlijden achtereenvolgens David Bakker (1948) en de kinderloze John Andriesse (1950). Laatstgenoemde laat zijn aandelen in de zeep- en margarinefabrieken na aan de zoon van zijn compagnon. Wanneer enkele jaren later ook Jo Hülsenbeck sterft, krijgt Arthur Bakker zelfs alle touwtjes in handen. Ineke: *“Mijn vader kwam in een gespreid bedje terecht. In tegenstelling tot mijn opa had hij echter weinig zakelijk*

inzicht. Opa was begonnen als jongste bediende bij Van den Bergh en Jurgens en was daar opgeklommen tot verkoopleider. Toen hij werd gevraagd door de oude heren Hülsenbeck en Andriesse, bracht hij geen geld in, maar alleen zijn vakkennis en zakelijk inzicht – althans volgens mijn vader. Mijn vader was juist altijd bang dat er iets verkeerd zou gaan. Veel later kwam mijn man Gerrit in de fabriek als beoogd opvolger van mijn vader. Gerrit heeft van dichtbij gezien hoeveel moeite mijn vader had met de verantwoordelijkheid van het draaiende houden van zo'n onderneming. Hij werd voorzitter van de Nederlandse Bond van Margarinefabrikanten – en later zelfs van de internationale bond – en dat deed hij prima, zolang hijzelf en de fabriek buiten schot bleven. Hij had zeggenschap over alle aandelen en die fabriek draaide redelijk. Hij heeft de zaak in de jaren '60 verkocht toen hij zag dat geen van zijn twee zoons hem zou opvolgen. Bovendien had hij psychische problemen gekregen. Vanaf dat moment is hij gaan rentenieren.”

Dicks vader en moeder leerden elkaar kennen op de HBS in Haarlem. Titia Slis (1904-1989) was afkomstig uit Bloemendaal. In korte tijd haalde ze haar lesbevoegdheid. Door het nijpende onderwijzerstekort in de jaren '20 worden er korte cursussen aangeboden en zo komt ze al op heel jonge leeftijd voor de klas. Wanneer ze echter in 1932 met Arthur Bakker in het huwelijk treedt, is het met haar baan in het lager onderwijs gedaan. Een getrouwde vrouw dient nu eenmaal niet te werken, maar te leven van het inkomen van haar echtgenoot. En dus geeft Titia Bakker-Slis haar aanstelling op om zich volledig aan de huishouding en het opvoeden van haar kinderen te wijden.

Dicks ouders bij hun huwelijk in 1932.

Piche Haarlem

Het jonge paar woont achtereenvolgens in Laren en Aerdenhout alvorens in Blaricum neer te strijken. Eind jaren '30 huurt Arthur Bakker Solsana, een nieuw gebouwde villa aan de Enghlaan. De economische malaise van de crisisjaren gaat aan de familie Bakker vrijwel geheel voorbij. Op zolder zijn kamers voor de twee inwonende dienstmeisjes. Er zijn ook een huisnaaister en een tuinman. De Duitse bezetting is een beangstigende tijd. David en Arthur Bakker zijn immers volbloed joods. Arthur wordt net als zijn compagnon John Andriesse opgepakt. Na Dolle Dinsdag weet hij te ontsnappen uit interneringskamp Havelte in Drenthe. De laatste oorlogsmaanden brengt hij door als onderduiker in zijn eigen huis. Zo ontkomt hij aan deportatie. Na de bevrijding herneemt het leven zijn gewone gang en rollen weldra de pakjes Weesper Kluit en Brogo als vanouds van de loopbanden in margarinefabriek De Valk.

In 1948 doet zich een ingrijpende gebeurtenis voor in de familie. Arthur Bakker vraagt een scheiding aan, die een jaar later wordt uitgesproken. Hij hertrouwt en gaat met zijn nieuwe echtgenote in Laren wonen. In die jaren is echtscheiding nog allerminst gemeengoed. Ineke: *“Voor mijn moeder was het allemaal verschrikkelijk. Ze was kort na de oorlog een periode lang heel ziek geweest en dit was de volgende klap. Het jaar ervoor was ze op haar tweeënveertigste bevallen van Dick. Het is niet overdreven*

te zeggen dat die kleine jongen haar reddingsboei was. Dickie was de vrolijke noot in huis. Hij was een lieve baby. Net als Dick hield mijn moeder niet van ruzies en gedoe. Ze was een hartelijke en enthousiaste vrouw. Ik kan niet zeggen dat ze verzuurde nadat vader was vertrokken. Over de scheiding werd thuis eigenlijk nooit gepraat. Ze wilde alles zo gauw mogelijk glad strijken – met een flinke scheut humor ook af en toe, want die had ze, al zal ze de pijn zeker gevoeld hebben.”

Arthur Bakker laat zijn vrouw en kinderen niet berooid achter. In de Boslaan, op een steenworp van de villa waar Dick was geboren, huurt hij van één van zijn kennissen voor hen een ruime vrijstaande woning. Ook is er een maandelijks toelage, waarvan onder meer het dienstmeisje wordt betaald. Na haar scheiding hertrouwt Titia Slis niet. In Blaricum heeft ze een druk sociaal leven met veel vriendinnen en de bridgeclub. Omdat Rudie enkele jaren later uit huis vertrekt, groeit Dick op onder de vleugels van zijn moeder en zus. Hoewel de aanwezigheid van die twee vrouwen af en toe onvermijdelijk aanvoelt als een beklemmend juk – *“als het van de ene moeder wel mag, dan mag ik het van de ander weer niet”*, liet hij zich als jong ventje eens geïrriteerd ontvallen – wordt hij door hen vertroeteld.

“Mijn moeder en ik waren allebei dol op hem”, aldus Ineke. “Hij groeide natuurlijk op in de

jaren na de oorlog, die gemakkelijker waren dan de tijd waarin mijn oudste broer en ik klein waren. Rudie had van de oorlog een behoorlijke klap gekregen. Met onze joodse vader en niet-joodse moeder droegen mijn oudste broer en ik voor de Duitsers het predicaat 'halfjoods'. Gedurende de hele oorlog hing de dreiging ons boven het hoofd dat we zouden worden opgepakt, al hebben onze ouders ons daar pas later over verteld. Rudie had een donker, typisch joods uiterlijk. Bij vergissing is hij ooit ergens opgepakt toen er een razzia aan de gang was. Een gelukkig toeval wilde dat de chauffeur die gedwongen werd de overvalwagen te besturen, de garagehouder was van mijn vader. Die heeft die Duitsers ervan weten te overtuigen dat dat jongetje er niets mee te maken had. Zo werd hij toch nog vrijgelaten. Die hele oorlogstijd had van Rudie een wat sombere en teruggetrokken jongen gemaakt. Dicky was juist het zonnetje in huis. Hij was bijna altijd blij en zat vol grappige opmerkingen, waar mijn moeder en ik hartelijk om moesten lachen. Toen hij een jaar of acht, negen was, hield hij voor ons zelfs goochelvoorstellingen op een podiumpje dat hij zelf had gemaakt in de tuin. Het was eigenlijk altijd gezellig in die jaren. Alles verliep thuis in de beste harmonie."

Blaricum zonder proleten

In de lommerrijke omgeving van de bossen bij Blaricum speelde een groot deel van het kinderleven zich natuurlijk buiten af. Hoewel in de villabuurt vooral oudere mensen woonden, was er aan speelkameraden geen gebrek. Dick trekt op met Hans en Eddy Albers. Hun vader heeft een plaatwerkerij en autospuiterij aan de Bussumerweg, op een steenworp van het huis waar Dick opgroeit. Met Eddy, de jongste van de twee broers, scheelt hij maar twaalf dagen. De

twee worden de beste vrienden. Dan is er nog Jaap van Arum, met wie Dicky en Eddy goed bevriend raken. Jaaps vader is schilder in Amsterdam, maar heeft een vakantiechalet in het bos in Blaricum waar hij in de weekenden verblijft. Jaap, Dicky en Eddy kennen elkaar al vanaf hun derde, vierde levensjaar.

De eerste kennismaking met Dick staat de oudste van de broers Albers, Hans, nog voor de geest. Hans en Eddy zijn met hun moeder in de voortuin, wanneer Titia Slis langsfietst. De trapauto van haar zoontje zit met een touw aan haar bagagedrager vast. Vanuit de speelgoedwagen roept de peuter: "*Harder mam!*" Vermoeid stapt Titia daarop even af. Eddy Albers: "*Volgens mijn broer maakte ze een praatje met mijn moeder. Wij als jongens hadden elkaar intussen gevonden. Onze wederzijdse moeders vonden het best dat wij samen speelden.*"

De vriendschap hield stand. Eddy: "*Toen we wat ouder werden, trokken we het bos in. We klommen in bomen, waren aan het ravotten – gewoon, jongens onderling. Ook voetballen we op straat. Dick liep vaak met zijn hemd uit zijn broek of een afgezakte sok. Ook toen gaf hij al weinig om uiterlijkheden. Toen we wat ouder werden en naar de lagere school gingen, zagen we elkaar pas 's middags, want we zaten niet op dezelfde school. Ik ging naar de katholieke lagere school op het dorp, terwijl Dick op de openbare school zat. We waren niet streng in de leer hoor, thuis. Mijn moeder heeft het nog het langste volgehouden om op zondagmorgen naar de kerk te gaan. Dat ik vriendjes had die niet katholiek waren, was voor mijn ouders uiteraard geen enkel probleem. Met name in de zomermaanden waren Dick en ik onafscheidelijk. Later, toen we allebei net op de HBS zaten, ben ik twee keer een paar*

Gedrieën in de zandbak: Dick in het midden, geflankeerd door de broers Hans (links) en Eddy Albers.

dagen mee uit logeren gegaan naar Dicks vader, die toen in Bennekom woonde."

"Het was voor Dicky heel prettig dat hij naar school mocht in Blaricum", aldus Dicks zus Ineke. "Mijn oudste broer en ik moesten naar de Gooische School, een behoorlijk elitaire particuliere instelling in Laren. In de oorlog moesten we daar lopend heen. Dick kon heerlijk dicht bij huis naar de dorpsschool. Daardoor kende hij ook meer kinderen van het dorp, terwijl Rudie en ik toch meer afgezonderd opgroeiden. In Blaricum woonden kinderen van allerlei achtergronden. Er woonden toen ook nog veel boeren en arbeidersgezinnen, maar die kinderen kenden wij nauwelijks. Voor Dick lag dat anders... die had veel vriendjes op het dorp, met wie hij veel plezier maakte."

Boeren en arbeiders in Blaricum: wie het dorp alleen van nu kent, kan het zich nauwelijks voorstellen. De tijd van de erfgooiers was in de jaren '50 wel voorbij,

maar er waren nog veel gemengde bedrijven. Van ruilverkaveling was nog geen sprake, en dus stonden de boerderijen gewoon nog binnen de bebouwde kom. Eddy Albers herinnert zich: *"Het was niet helemaal het idyllische beeld van 'Het Dorp' van Sonneveld, hoor. Net als in Laren was er in Blaricum van oudsher al wel een villawijk waar de gegoede stand zat. Die mensen werkten voornamelijk in Amsterdam. Toch was Blaricum nog hoofdzakelijk een boerendorp. Nu is dat wel anders. In de loop der jaren is het een enclave van bekende Nederlanders en nouveau riche geworden... en daar zitten behoorlijk wat proleten tussen. Die mooie mix van vroeger is helemaal weg."*

Hoewel het er na de scheiding allemaal iets bescheidener aan toeging, behoorde natuurlijk ook Dicks moeder tot de gegoede Blaricummers. Betekende dit ook dat zij haar zoontje verwendde? Eddy Albers, lachend: *"Natuurlijk werd Dick verwend! Om te beginnen had hij thuis een echte speelkamer met heel veel speelgoed. Zijn moeder tolereerde veel van hem. Af en toe kon hij haar behoorlijk commanderen, hoor! Ach, het perspectief was ook anders. Mijn ouders woonden dan wel in een villawijk, in ons geval deelden we die villa wel met drie andere gezinnen. Mijn oom en tante woonden naast ons beneden, opa en oma boven en in de chauffeurswoning zaten nog een andere oom en tante met hun kinderen. Voor mijn ouders was het elke dag krabbelen. Ik heb een fantastische jeugd gehad, want we konden altijd het bos in om te spelen, maar van weelde was bij ons thuis geen sprake."*

Zus Ineke ziet het anders. Verwennerij kwam er niet vaak aan te pas, meent ze. Volgens haar was Dick als kind bovendien zo gezeglijk en gemakkelijk dat hij niet vaak

gecorrigeerd hoefde te worden: *“Wel had hij een sterk gevoel voor rechtvaardigheid en zijn overredingskracht was legendarisch. Mijn moeder en ik moesten vaak erg lachen om hem wanneer hij liep te zeuren... om zakgeld, bijvoorbeeld. Dan wilde hij het eerder dan was afgesproken, of hij vroeg of ze het wilde ophogen. Op zulke momenten was hij zeer charmant. Zo gaf hij haar een keer een compliment, hoewel hij zijn zin niet kreeg. “Wat goed dat je vasthoudt aan je standpunt”, zei hij haar. Zo typisch voor Dicky was dat! Hij was vroegwijs. Daarbij wist hij ook heel tactisch de goede tijd kiezen om dat soort dingen te vragen, precies wanneer ze druk was met iets anders, maar meestal had hij geen succes, hoor! Bij mijn moeder was het meestal zo: ja is ja, en nee is nee. Ze kon hem prima de baas.”*

‘Dat stáát er niet!’

Uit alles rijst het beeld op van een onbezorgde jeugd – afgezien dan van die rafelrand: een vader die niet thuis woonde. Bij de scheiding was een bezoekenregeling overeengekomen. Elke tweede week, op zaterdag, werd Dick opgehaald door een auto met chauffeur om naar Laren en later naar Bennekom te worden gebracht. Hoewel hij geen slechte herinneringen bewaart aan zijn vader, werd de band met hem begrijpelijkerwijs nooit zo sterk als die met zijn moeder. Ondanks die afstand heeft Arthur Bakker, die in dat opzicht al

net zo dominant blijkt te kunnen denken als zijn eigen vader, grote plannen met zijn jongste zoon. Is Dick degene aan wie hij ooit met een gerust hart de fabriek zal kunnen overdragen? Hij dagdroomt er wel over, in elk geval. ‘De Hoop van de Valk’, zo noemt hij zijn zoon half-schertsend op de fabriek. Dick: *“Zo noemden de mensen die er werkten mij ook, als ik met vader langskwam op de werkvloer. Er bestaat een 16-millimeterfilm die hij eens liet maken, waar ik als peuter van de loopband afroetsj waarover gewoonlijk de ingepakte margarine naar beneden gleed. Dat vond ik toen wel interessant, maar verder is mijn interesse in margarine en zeep nooit gegaan.”*

De illusies die Arthur Bakker toen nog koesterde ten aanzien van Dick waren des te groter, omdat hem wel duidelijk was dat zijn oudste zoon Rudie ‘de Hoop van de Valk’ niet was en nooit zou worden. Vlak na de oorlog haalde vader Bakker een zogenaamde ‘toverlantaarn’ in huis, een voorloper van de diaprojector. Dat apparaat vormt het begin van Rudie’s onvoorwaardelijke fascinatie voor de filmwereld in al haar facetten. Binnen enkele jaren bouwde hij een indrukwekkende verzameling films op – en niet alleen van originele celluloid banden. Het was ook de filmmuziek die hem boeide. Met name uit de periode van de eerste geluidsfilms verzamelde Rudie een fabelachtige hoeveelheid muziek op zijn zolderkamer in

de Boslaan. Bij die films was het geluid nog niet 'ingeblikt' bij het beeld, maar werden reusachtige bakelieten platen bijgeleverd die in de bioscoop precies gelijk met het beeld moesten worden afgespeeld. Ook wist hij aan oude Polygoonjournaals te komen, zelfs 'foute' bulletins uit de oorlogsjaren.

Die oude journaalprogramma's vormden ook vast onderdeel van Dicks verjaarspartijtjes met zijn vriendjes. *"Mijn broer woonde toen inmiddels bij mijn vader",* herinnert Dick zich, *"maar op mijn verjaardag was hij altijd in Blaricum. Eerst was er natuurlijk het traditionele taart eten en koek happen in de tuin. Daarna nam Rudie het programma van mijn moeder over. In de woonkamer had hij zijn projector neergezet en een groot scherm. De gordijnen gingen dicht en dan werd er voor ons een voorstelling gegeven. Dat begon dus met een Polygoonjournaal... niet dat wij daarop erg zaten te wachten, maar ja - zo hoorde dat nu eenmaal in een bioscoop, dus daar viel niet aan te tornen! Dan kwam er een tekenfilm vooraf en daarna een hoofdfilm: Laurel & Hardy of iets van Chaplin... mijn broer had kisten vol oude films en wij konden er geen genoeg van krijgen."*

Geen wonder dat Rudie Bakker, een 'wandelende filmencyclopedie' volgens zijn broer, al snel emplooi vond in de filmindustrie. Hij schopte het tot directeur bij filmdistributeur Wolff. Rudie's bevlogen verhalen spraken zeer tot de verbeelding van zijn jonge broertje. Dick: *"Vanaf mijn vijfde of zesde heeft hij mij prachtige dingen verteld over de film. Hij zat in de ene kamer met een snoer naar het vertrek ernaast waar een speaker stond. Daar zat ik. Hij had een microfoon en terwijl hij dan die grote*

bioscoopplaten draaide, vertelde hij me de mooiste verhalen. Eens legde hij me uit hoe filmmuziek het beeld konden ondersteunen. Hij illustreerde dat aan de hand van het voorbeeld van de onweersscène uit 'Bambi', die Disney-film. Je ziet het bange hertje dat het onweer en bliksem meemaakt, van de eerste regendruppeltjes die door klarinetklanken worden begeleid, tot een uitwaaiend orkest wanneer het noodweer op zijn hoogtepunt is - en dan uiteindelijk weer terug naar die klarinet terwijl de laatste druppels van de bui vallen en de zon doorbreekt. Dat greep me enorm aan. Het heeft me zo gefascineerd hoe beeld en muziek samengingen! Ik ging het al gauw ook zelf uitproberen... hoe ik bepaalde geluidseffecten kon nadoen op de piano."

In huis bij Dicks moeder stond een piano. Dick kreeg vanaf zijn vijfde jaar les van een privédocente, Tora Brester. Ook zijn broer en zus hadden muzieklessen gevolgd, zij het met matig succes. In de familie Bakker was muziek een vanzelfsprekend onderdeel van de opvoeding. Dick: *"De eerste theorielessen spraken me erg aan. Elke keer als ik de juiste naam wist te noemen voor een noot die ze speelde, kreeg ik namelijk een snoepje! Het ging al snel om meer dan alleen noten leren. Het werden etudes, toonladders, noem maar op. Al gauw merkte ik dat het me goed afging. Het duurde niet lang voor ik ideeën had. Ik probeerde liedjes die ik kende na te spelen of verzong zelf iets. Elke dag moest er een uur gestudeerd worden op die toonladders. Daar werd door mijn moeder nauwgezet op toegezien. Wanneer die oefeningen me gingen vervelen, ging ik over op een eigen bedenksel. Hoewel mijn moeder helemaal niet muzikaal was, hoorde*

ik dan onmiddellijk vanuit de keuken: "Dat stáát er niet!" Om toch mijn gang te kunnen gaan, moest ik dus op een subtielere manier afwijken van die toonladders. Het werd een sport mijn moeder zo om de tuin te leiden. Dat creëren van eigen dingen vond ik eigenlijk interessanter dan het spelen zelf."

Radio Blaricum

Inspiratie voor zijn eerste eigen 'composities' vindt Dick niet alleen in de uitweidingen van zijn broer. Ook luistert hij als kleine jongen naar Radio Luxembourg, 'The Station of the Stars'. Op deze in de jaren '50 zeer populaire, in eerste instantie op de Britse markt gerichte commerciële zender wordt vooral pop gedraaid. Vanaf het allereerste begin ligt Dicks muzikale interesse eerder bij de lichte muziek dan bij de grote klassieken die zijn vader zo dierbaar zijn. *"Alles waar maar een piano in voorkwam, boeide me", aldus Dick. "Dat kon Oscar Peterson zijn, of Erroll Garner, maar in die beginjaren vooral Winifred Atwell, Russ Conway en Floyd Cramer. Dat was honkytonk en ragtime... pianospel met gimmicks erin. Nee, hun posters heb ik nooit aan de muur gehad. Het ging me toch in de eerste plaats om de muziek zelf. De dingetjes die ze uithaalden met de muziek – niet alleen de effecten, maar ook de commerciële toevoegingen. 'Lesson one' van Russ Conway is daar een goed voorbeeld van. Omdat het anders was dan het conventionele pianospel, viel*

het me op. Ik praatte er natuurlijk niet zo over op die leeftijd, maar het deed me wel wat. Ook probeerde ik het te imiteren. Op Radio Luxembourg kwam ook rock-'n'-roll en pop voorbij: Cliff Richard en Elvis Presley. Al vanaf de tijd dat ik voor het eerst naar Radio Luxembourg luisterde, ben ik een muzikale veelvraat geweest. In alle genres vind ik zaken die me kunnen aanspreken."

Ook in de technische aspecten van de radio en film kon Dick als kind helemaal opgaan. Van zijn broer kreeg hij een 9,5 mm-filmprojector, een Pathé-Baby, waarmee hij op zolder een heus bioscoopje nabouwt, compleet met een touwtje om het gordijn voor het projectiescherm weg te trekken. Ook bouwde Dick een eigen radiostudio. Vriend Eddy: *"Die ruimte op zolder was een prachtig speelterrein. Achter op die zolder was een soort schuilhok, waar je alleen door een luik in kon komen. Dat was onze studio. We hadden er oude apparatuur staan. We wisten niet precies wat het was, maar als je er wat stroom op zette, gingen er metertjes bewegen. Er lagen daar wat oude 78-toerenplaten en er stond een pick-up. We praatten de platen aan elkaar – net echt... Het enige dat ontbrak was een zendmast, maar die fantaseerden we erbij."*

Daarmee tonen de jongens aan dat ze met de 78-toerenplaten nog meer kunnen dan ze uit het raam gooien. Dick, haast verontschuldigend: *"Die bakelieten platen*

waren toch vooral afdankertjes van mijn vader en mijn broer. Dat was deels nog van voor de oorlog! Die draaiden we niet vaak hoor. Ooit had ik ze wel afgespeeld op een oude koffergrammofoon, maar voor mijn verjaardag kreeg ik een pick-upje waarmee ik 45-toerenplaatjes kon draaien met eigentijdse muziek. Op die zolder stonden ook een versterkertje, zo'n ouderwetse met buizen, en een speaker. Vermoedelijk had mijn broer me aan een deel van dit materiaal geholpen. Met een microfoon deed ik echte radio-uitzendingen na in mijn ministudio.

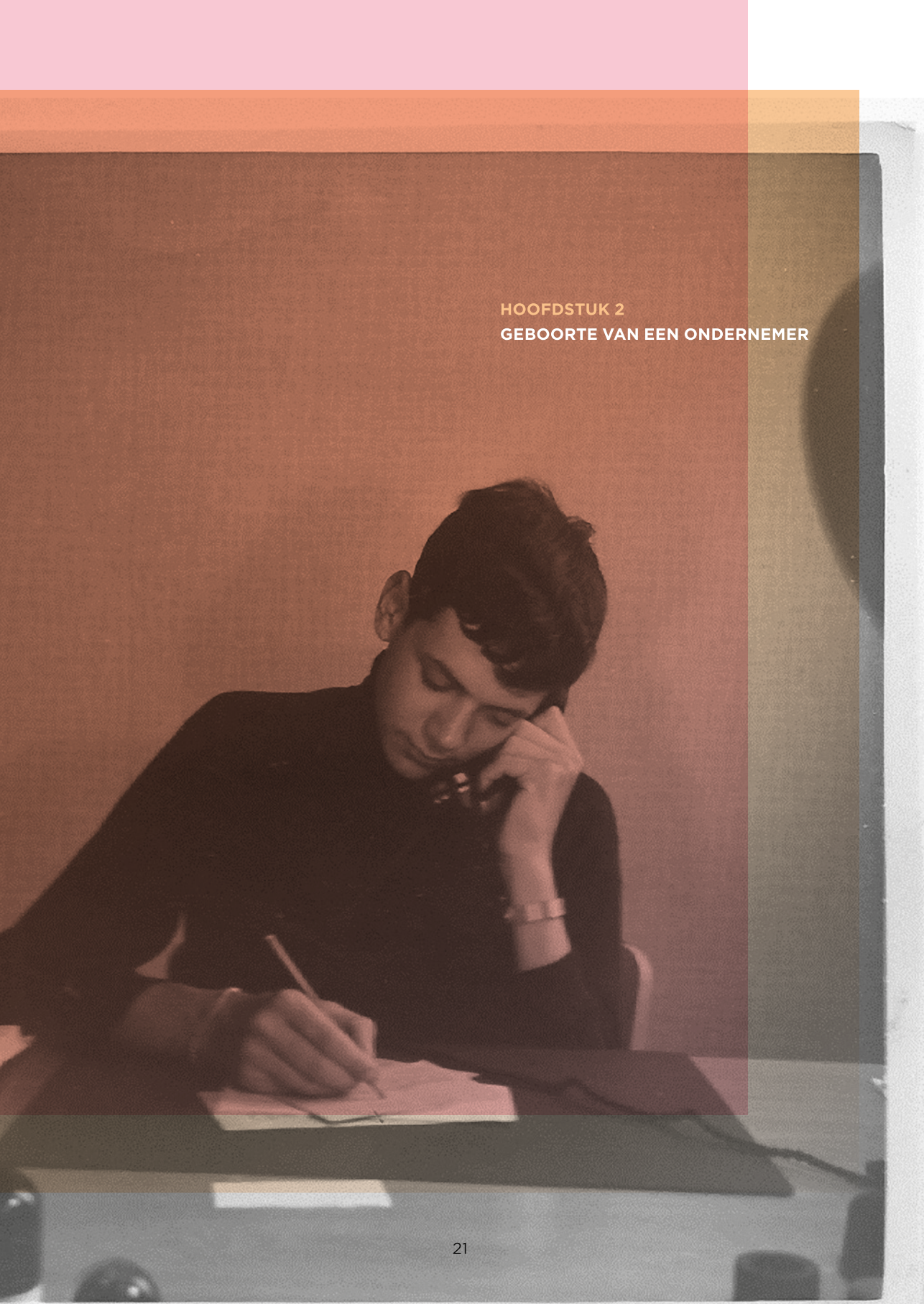
Vriendjes kwamen op bezoek en dan maakte ik voor hen een programma met muziek. Uren en uren was ik zoet. Af en toe moest mijn moeder me van die zolder af sleuren. Verveeld heb ik me vroeger thuis nooit."

In 1960 brak voor Dick een nieuwe levensfase aan. Na zes jaar op de Openbare Lagere School in Blaricum was het tijd om in Bussum naar de HBS te gaan. De HBS-tijd waren voor Dick bijzonder vormende jaren, zij het op een andere manier dan zijn moeder voor hem in gedachten had gehad.

Dick als peuter met zijn broer
Rudie en zus Ineke.

A photograph of a man with dark hair, wearing a dark turtleneck, sitting at a desk and writing in a notebook. He is resting his head on his left hand. The background is a warm, textured brown wall. To the right of the man, there is a vertical bar with a color gradient from light pink at the top to dark grey at the bottom. The text 'HOOFDSTUK 2' is in a light orange color, and 'GEBORTE VAN EEN ONDERNEMER' is in white.

HOOFDSTUK 2

GEBORTE VAN EEN ONDERNEMER

Het is de zomervakantie van 1961. Dick is veertien en gaat met vriend Eddy Albers naar een 'instuif' bij de kerk aan de Ceintuurbaan in Bussum. Eddy is er al eens eerder geweest en heeft Dick enthousiast gemaakt voor de band die er speelt. Het 'dansen bij de pater' is in korte tijd een begrip geworden onder de Bussumse katholieke jeugd. Bij de deur van het zaaltje aangekomen, wordt Eddy door de pater herkend. Dick daarentegen heeft zich nog nooit in een kerk vertoond. *"Mag ik je parochiekaart zien?"*, klinkt het argwanend. *"Ik heb hem thuis laten liggen, maar ik zal 'm de volgende keer wel meebrengen"*, luidt het antwoord. Voor één keer komt Dick binnen, maar hij begrijpt dat deze list niet nog eens zal werken. Eddy stelt voor een parochiekaart na te maken, maar een paar dagen later heeft Dicks vader een beter idee: waarom niet zelf een instuif organiseren in Bussum? Zo moeilijk kan dat niet zijn. Dick is meteen enthousiast. Hij heeft de broers Albers al gauw overgehaald om mee te doen. *"Let maar op"*, bezweert Dick hen, *"binnenkort gaat er niemand meer naar die pater!"*

Welkom in de jaren '60. De jaren van het omverwerpen van oude gezagsstructuren, het overboord gooien van conventionele denkbbeelden en natuurlijk de jaren van de opkomst van 'teenagermuziek'. De eerste helft van dit ontvoogdende decennium valt samen met Dick Bakkers middelbare

schooltijd. Thuis hoefde hij zich niet echt los te vechten. Zijn moeder was dan wel punctueel, dogmatisch was ze niet. In 1961 werd hij ineens gedwarsboomd door een pater. De ironie wilde dat juist door toedoen van deze pater Dick Bakker voor de eerste keer zijn belangstelling voor popmuziek met een gezonde handelsgeest verbond. Het zou niet voor het laatst zijn.

De Gooische HBS

In 1960 kwam Dick Bakker als leerling in de eerste klas van de Gooische HBS in Bussum, het huidige Goois Lyceum. Toentertijd zaten er niet meer dan vierhonderd leerlingen op deze school. Dick: *"Ik ging er graag heen. Het was een soort dorp op zich, een hechte club van leerlingen, leraren, conciërges en amanuensissen. Er werd van alles georganiseerd... en alles buiten de lessen om was leuk! Ik zat bij de schoolkrant en in het leerlingenbestuur, dat onder meer schoolavonden organiseerde. Als hogerejaars ben ik zelfs een tijdlang vice-voorzitter geweest. Zo'n schoolavond sprak me natuurlijk aan... want dan moest er muziek geregeld worden, en dat wilde ik wel doen. De lesstof interesseerde me minder. Huiswerk maken stond bij mij op een laag pitje!"*

Elke ochtend fietst Dick samen met Eddy Albers de zeven kilometer die Blaricum en Bussum scheiden. Eddy gaat naar het

katholieke Sint-Vituscollege. *“Wanneer ik kwam aanfietsen om Dick op te pikken”, herinnert hij zich, “moest hij vrijwel altijd nog ontbijten. Dan kwam ik even binnen, waar ik getuige was van een dagelijks ritueel. Dick kroop op de stoel aan de eettafel, riep “Eil”, en dan kwam zijn moeder hem zijn eten brengen. Ik moest daar erg om lachen. Op de fiets hadden we het over van alles en nog wat, maar eigenlijk nooit over school. Dick was geen streber en in de loop van de jaren werd de HBS bij hem steeds meer een ondergeschoven kindje. Hij zat er echt niet over in of hij algebra en natuurkunde onder de knie kreeg of niet. Ik wilde wel graag hoge cijfers halen. In dat opzicht liepen onze interesses na verloop van tijd wat uit elkaar. Zo las ik ook graag boeken, en Dick niet. Meer en meer ging zijn interesse uit naar de muziek. Daar vertelde hij met veel enthousiasme over.”*

Thuis brengt Dick nog steeds uren op zolder door in zijn ‘studio’ om plaatjes te draaien of naar de radio te luisteren. Alleen het repertoire verandert: Winifred Atwell en Russ Conway worden ingeruild voor groepen als de Shadows, de Tornados en later ook Booker T & The MGs. In zijn vrije tijd spreekt hij nog steeds met Eddy af. Als zijn moeder even de deur uit is, vindt Dick het fantastisch om met haar autootje – aanvankelijk een Renault 4, later een Kever – rond te scheuren. *“De tuin bij Dicks moeder stond vol bomen. Vanaf de straatzijde liep die tuin wat schuin af. Nou, dan scheurde Dick zigzaggend naar beneden tussen de bomen door”, herinnert Eddy zich, lachend. “Geweldig, met dat kleine autootje en een heleboel bomen. Dan ineens op de handrem en de garage in. Levensgevaarlijk, maar het ging altijd goed!”*

Op momenten waarop Dick wat minder

levensmoe gedrag vertoont, sport hij graag. Net als zijn zus Ineke, die naar de academie voor lichamelijke opvoeding ging, is hij erg lenig. *“Ik had al snel in de gaten dat ik slecht in voetballen was”, aldus Dick. “Turnen ging me een stuk beter af. Aan de rekstok en in de ringen was ik mijn leeftijdgenoten ver de baas. Ook een hele rits salto’s achter elkaar op de mat – geloof het of niet, maar dat kon ik. Gedurende een paar jaar heb ik bij ‘Vlugheid en Kracht’ gezeten, de gymnastiekvereniging in Blaricum. Dat ging zo goed, dat ik op een bepaald moment als jochie van veertien werd uitgezonden naar de Nederlandse kampioenschappen. In de leeftijd tot zestien jaar ben ik daar Nederlands kampioen geworden. Er deden overigens maar een stuk of vier, vijf jongens mee, dus of het zo bijzonder was, weet ik niet. Ik vond het een tikje gênant allemaal. Mijn vrienden op school vertelde ik er ook zeker niet over. Ik ben er ook vrij snel na dat kampioenschap mee opgehouden. Na een vechtpartijtje op school waarbij ik een klap op mijn rug had gekregen, ben ik voor de zekerheid naar de dokter gegaan. Die constateerde dat ik daar geen letsel aan had overgehouden, maar wel dat ik een afwijking had in mijn rugwervel... een geboortefwijking. Toen moest ik onmiddellijk stoppen met turnen, natuurlijk. Eén verkeerde beweging en ik zou verlamd zijn.”*

Het Hilversums Conservatorium

In dezelfde zomer waarin hij de overstap maakt naar de middelbare school, maakt Dick ook met zijn muzieklessen een switch. Na het jarenlange privé-onderricht bij Tora Brester waagt hij, tot grote vreugde van zijn vader, de sprong naar het toenmalige Hilversums Muzieklyceum. Onder de hoede van Erie Joesoef studeert hij er piano en

Vijftien jaar: 1962.

muziektheorie. Begin jaren '80 zal deze Joesoef, inmiddels opgeklommen tot adjunct, de basis leggen voor de lichte muziekopleiding in Hilversum, waarbij onder meer Jerry van Rooyen als docent aan de school wordt verbonden. Daarvan is in 1960 echter nog geen sprake.

“Het was allemaal volledig op het klassieke gericht”, herinnert Dick zich. “Ik heb nooit ook maar één moment overwogen concertpianist te worden, dus die lesjes... dat was allemaal vrij plichtmatig, eerlijk gezegd. Een excellente pianist was ik beslist niet. Het kwam er ook allemaal bovenop. Overdag zat ik op school en dan moest ik daarna nog een paar keer per week naar het conservatorium in Hilversum. Bovendien was ik later hartstikke druk met het regelen van allerlei muziekdingen op school en daarbuiten. Nee, met Joesoef had ik het nooit over mijn eigen muzikale belangstelling. Ik deed gewoon wat ik moest doen en daarbij bleef het eigenlijk.”

Dicks vader, die bijzonder goed piano speelde en contacten had met allerlei musici uit symfonieorkesten, koopt voor zijn zoon de partituren van grote klassieke werken. Dick: *“Mijn vader was een veel betere pianist dan ik. Het heeft hem ook vast gespeten dat hij nooit beroepsmusicus is geworden, maar nu ik naar het conservatorium ging, bestookte hij me met de muziek die hij mooi vond. Hij draaide voor mij platen van de grote symfonieën. Ik moest dan de partituur meelezen. Hij vertelde er van alles en nog wat bij. Het waren lange sessies en omdat ik, althans in die tijd, eigenlijk geen belangstelling had voor die muziek, ging het me wel wat tegenstaan.”*

Dankzij de lessen in compositie en instrumentatie van Erie Joesoef, met daarbij nog eens de partituurexegese van zijn

vader, kreeg Dick – deels tegen heug en meug – een muzikale achtergrond mee die hem goed van pas zou komen. Dick: *“Achteraf bezien is het allemaal enorm leerzaam geweest. Ik ontdekte al snel dat ik het theoretische gedeelte van de conservatoriumopleiding erg interessant vond – veel interessanter dan die piano. Later, toen ik in de platenstudio's ging werken, bleek dat die theorie goed van pas kwam. Toen ik rond '67 mijn eerste arrangementen schreef, was dat een verhaal van vallen en opstaan. Op het conservatorium had ik nooit de opdracht gekregen zelf iets te schrijven. Dat vond ik altijd erg jammer. Zoiets deden ze toen misschien wel in Berklee, maar niet op het Muzieklyceum in Hilversum!”*

Een eigen instuif

Als Dick veertien is, gaan de hormonen zo langzamerhand ernstig kriebelen. Dansavonden zijn een ideale gelegenheid om van fijne livemuziek te genieten en tegelijkertijd voor het eerst een meisje ten dans te vragen. Het toeval wilde dat in 1961 één van de beste tienerbandjes van 't Gooi speelde 'bij de pater' in Bussum. Na lang aandringen bij zijn moeder krijgt Dick toestemming om met Eddy Albers mee te gaan.

“Als ik maar voor twaalfen thuis was, mocht het”, lacht Dick. “Dus ik met Eddy op de fiets naar Bussum. Toen die pater bij de deur ernaar vroeg, kon ik geen parochiekaart laten zien – wij waren thuis immers niet katholiek, zelfs niet protestants. Wij waren ‘niets’! Met een smoesje kwam ik toch binnen. We vonden die band geweldig en hadden enorm plezier. Hoe moest dat nou verder? Ik vond die muziek prachtig, maar zou natuurlijk de week erna nooit meer

langs die pater raken. We moesten dus een list bedenken. Mijn vader werd heel boos toen ik vertelde dat we een namaakkaart wilden regelen. "Aan fraude moet je nooit meedoen", vond hij. Hij kwam met het idee om zelf zo'n dansavond te organiseren. Een fantastisch plan natuurlijk! Ik zag het meteen voor me. Misschien omdat hij zag dat ik zo in de put zat, heeft hij spontaan aangeboden als sponsor op te treden. Ik kreeg een startkapitaal van honderdvijftig gulden. Dat was een heel bedrag in die tijd."

Waar begin je bij het organiseren van zo'n instuif? Het zoeken naar een band blijkt het gemakkelijkste onderdeel. Hans, de oudere broer van Eddy Albers, speelt drums in de Destroyers, een vijfmansband van middelbare scholieren uit Blaricum. Het repertoire is onversneden Indorock in de stijl van de Tielman Brothers. De band was al in 1959 opgericht en was onder de schoolgaande jeugd in Bussum en Hilversum bijzonder populair. Dick: *"Hans Albers was meteen enthousiast. Natuurlijk wilde hij met zijn bandje komen spelen. Die sound van de Tielman Brothers was heel erg 'in' in die tijd. Met een aantal vrienden ben ik zelfs een keer naar een optreden van hen gaan kijken in het Palais de Danse in Scheveningen. Daar waren we zwaar van onder de indruk."* Eddy Albers vult aan: *"Voor het groepje van mijn broer was het ook een kans, zo'n instuif, zeker als het een terugkerende gebeurtenis zou worden. Bovendien vonden wij het allebei*

maar niets dat Dick niet naar binnen mocht bij de pater. Dus toen dat idee naar voren kwam om zelf iets te organiseren, waren we meteen om."

Nu moest er nog een zaal worden gevonden waar het optreden kon worden gehouden. Dick gaat met Eddy en een gemeenschappelijke vriend, Cees Bakker, op zoek naar een geschikte locatie in Bussum. Dicks oog valt op het buurtgebouw achter het Gooisch Lyceum, dat eenvoudig 'Ons Gebouw' heet. Dick: *"Je kon dat afhuren voor bruiloften of vergaderingen. Er kon honderd man publiek in. Met de uitbater heb ik een datum geregeld voor een instuif. Al gauw hoorde ik dat je voor zo'n dansavond ook vermakelijkheidsbelasting moest betalen. Dus ik naar het gemeentehuis, waar ik een ambtenaar aan zijn loket trof. Die had een boekje met honderd kaartjes, die hij één voor één van een stempel voorzag met de toegangsprijs. Die bedroeg een rijksdaalder. Ik moest ter plekke per kaartje twee kwartjes belasting afrekenen."*

Het is moeilijk voor te stellen dat een joch van veertien dit allemaal min of meer zelfstandig voor elkaar kreeg, maar hier blijft het niet bij. Er moet ook een heuse dansleraar komen die erop toeziet dat er niet te wild gedanst wordt. De aanwezigheid van een dansleraar was voor de gemeente een voorwaarde. Anders ging het feest niet door. *"Ik wil wel zeggen dat ik het allemaal niet*

'Ons Gebouw' te Bussum.

alleen deed, hoor”, zegt Dick. “Cees Bakker, Eddy en ik verdeelden de taken onderling. Er moest frisdrank worden geregeld, de speakers moesten op hun plek worden gezet, iemand moest de kaartverkoop doen, enzovoorts. De jongens in de band hielpen ook mee om alles voor elkaar te maken. Mijn oom Ab had een drukkerij waar ik kaartjes en posters heb laten maken. Er kwamen drukproeven, die ik dan weer moest controleren. Ik merkte meteen dat het zakelijke aspect mij ontzettend lag – en in combinatie met de muziek was het helemaal prachtig. Het ging me eigenlijk als vanzelf af.”

Eddy Albers: “Het leeuwendeel van het werk werd door Dick gedaan. Mijn rol was toch vooral beperkt tot hand- en spandiensten. Zo zat ik bij de deur om de kaartjes te verkopen. Ik deed er graag aan mee, maar Dick was degene die overal achteraan ging.”

Van Ons Gebouw naar Concordia

Omdat de gemeenteregels verordonneerden dat het een besloten feest moest zijn, bedacht Dick een naam, afgeleid van de naam van de band die er optrad: de T.D. Youth Club. Hoewel er veel familie was opgetrommeld, liep het zaaltje van Ons Gebouw voor de eerste instuif bepaald niet vol. Dick: *“Er was ook een jongen bij die altijd ging dansen bij de pater. Die was erg onder de indruk van de Destroyers. Daarom kwam hij eens kijken. Ik wilde hem voor mijn karretje spannen en vroeg of hij niet naar de pater kon gaan om daar de anderen enthousiast te maken voor onze instuif. Dat lukte! De week erop hebben we Ons Gebouw opnieuw afgehuurd en toen zat het wel vol. De mond-tot-mondreclame had zijn werk goed gedaan. En bij die pater kwam geen hond meer... die zat daar nu in zijn eentje. Dat was echt wel lachen hoor, we*

hadden hem een streek geleverd. Bij ons werd er natuurlijk niet bij de ingang naar een kaart gevraagd om te laten zien dat je bij het een of andere geloof hoorde.”

De tijd van parochiekaarten was voorbij in Bussum. Jongelui van alle denominaties weten hun weg naar Ons Gebouw te vinden. Zo ging in de jaren '60 de ontzuiling op microniveau in zijn werk. *“Maar er was dus altijd die dansleraar”,* lacht Eddy Albers. *“Dat geeft ook aan hoe het eraan toe ging. Natuurlijk wilde je indruk maken op de meiden, maar het was toch allemaal redelijk braaf. Het waren beslist niet de wilde jaren '60 waar je later wel eens van hoorde.”*

Onder de jeugd in Bussum en omstreken is de T.D. Youth Club een sensatie. Die eerste volle zaal is pas het begin. *“In de weken daarna stonden er zelfs mensen buiten die er niet meer bij konden”,* herinnert Dick zich. *“Die moesten we dan teleurstellen, want we mochten er niet meer dan honderd binnenlaten. Daarom ben ik gaan uitkijken naar een grotere zaal. In het Concordia-gebouw had je twee zalen. In de kleinste daarvan kon je tweehonderdvijftig bezoekers kwijt. Daar zijn we vervolgens naartoe gegaan. Geleidelijk aan hebben we af en toe ook andere bands uitgenodigd. Ten slotte zijn we zelfs nog naar de grote zaal gegaan. Daar waren in de jaren '50 televisie-uitzendingen met publiek gemaakt. Voor onze instuif moesten de stoelen eruit. Die jongerenfeesten heb ik een jaar of twee georganiseerd. Op een bepaald moment moest ik er een punt achter zetten, omdat het toen niet meer viel te combineren met school, het conservatorium en het zelf spelen. Intussen was ik namelijk als organist in allerlei bands verzeild geraakt.”*

Dick aan de slag met de gitaar van Hans Albers

Feestje bij Eddy en Hans Albers. Geheel links Annelies, de jongere zus van de broers Albers.

Zaal 'Concordia'.

